

Gradivo za medije

Mehanizem LIFE+ - Finančni instrument za okolje **Projekt WETMAN - Ohranjanje in upravljanje sladkovodnih mokrišč v Sloveniji** **in območje Zelenci**

LIFE+ - Finančni instrument za okolje

Je edini finančni instrument EU, namenjen izključno okolju. Namenjen je implementaciji in razvoju okoljske politike in zakonodaje Skupnosti, integraciji okolja v druge politike in s tem prispevati k trajnostnemu razvoju ter financiranju ukrepov in projektov z evropsko dodano vrednostjo. Trajal bo 2007-2013. Določen je z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta, ki je bila objavljena v Ur. l. EU junija 2007.

Upravljanje

V nasprotju z večino ostalih finančnih instrumentov je LIFE+ centraliziran sistem. To pomeni, da Evropska komisija upravlja s sredstvi, objavlja razpise za zbiranje projektnih predlogov ter izbira, revidira in spremlja projekte. Posamezne države poskrbijo za informiranje vseh zainteresiranih, lahko pomagajo pri pripravi projektnih predlogov s stališča doseganja meril in kriterijev, po katerih Evropska komisija izbira projekte lahko pa jih, glede na ustreznost vsebine posameznih projektov, tudi finančno podprejo. Od 2008 dalje pa države Evropski komisiji lahko predložijo tudi nacionalne prioritete. Nacionalni koordinatorji projektne predloge v skladu z vsakoletnim razpisom zberejo, po potrebi pripravijo komentarje glede na nacionalne prioritete ter vse skupaj posredujejo Evropski komisiji.

Področja financiranja

Vsebinsko in tehnično je LIFE+ razdeljen na tri sklope (določeno z LIFE+ Uredbo):

- Narava in biotska raznovrstnost,
- Okoljska politika in upravljanje,
- Informiranje in obveščanje.

Upravičenci

Sredstva LIFE+ lahko črpajo vse javne in zasebne pravne osebe, tudi državna in lokalna uprava.

Običajno se projekti izvajajo s partnerji. Večjo prednost pri izboru imajo mednarodni projekti.

Višina sredstev

Skupni proračun tega instrumenta od 2007 do 2013 obsega cca. 2,1 milijardi € za celotno EU. Sorazmerna razdelitev projektov je določena z okvirnimi letnimi nacionalnimi kvotami za posamezne države. Nacionalne kvote se izračunajo po merilih:

- število in gostota prebivalstva,
- narava in biotska raznovrstnost: površina oz. delež Nature 2000

Slovenija bo po teh merilih lahko pridobila okrog 5,3 milijone € za leto 2011. To so le rezervirana sredstva, ki jih bo lahko pridobila le s pripravo dobrih projektov, ki jih bo izbrala Evropska komisija.

Poleg sredstev, ki jih prispeva Evropska komisija, mora sofinanciranje projektov zagotoviti prijavitelj. Evropska komisija lahko sofinancira projekte do 50% njihove vrednosti, v posebnih primerih pa tudi do 75%. Ostalo zagotovi prijavitelj s partnerji.

Trajanje projektov

Ni posebnih omejitev, običajno od 2 do 5 let, lahko tudi dlje, odvisno od narave projekta.

Razpis za zbiranje predlogov programa LIFE+ za 2011

Razpis je bil objavljen v Ur.l. EU konec februarja. Projektne predloge bo potrebno predložiti do sredine julija na MOP, le-to pa jih bo poslalo v Bruselj. Končni izbor in podpis pogodb z izbranimi prijavitelji bo možen v septembru

Projekt WETMAN - Ohranjanje in upravljanje sladkovodnih mokrišč v Sloveniji

S polnopravnim članstvom v Evropski uniji je Slovenija postala pogodbenica vseh pomembnih mednarodnih okoljskih sporazumov in se je s tem zavezala, da bo izpolnjevala mednarodne obveznosti in predpise, ki na evropski ravni pomenijo ohranjanje in trajnostni razvoj naravnih dobrin, vključno z mokrišči in njihovimi številnimi funkcijami. Eden od instrumentov za doseganje cilja ohranjanje biološke raznovrstnosti je tudi Evropsko omrežje varovanih območij - Natura 2000. Natura 2000 območja niso zavarovana območja s strogimi varstvenimi režimi, ki bi zavirala razvoj, temveč je z njimi razumljeno trajnostno upravljanje zunaj zavarovanih območij, ki upošteva tako razvoj območij, varovanje narave in okolja kot socialno komponento. Natura 2000 temelji na dveh direktivah EU: Direktivi o pticah, ki varuje ptice in in Direktivi o habitatih, ki varuje določene vrste živali, rastlin in njihove habitate (življenjske prostore). S pomočjo teh dveh direktiv se na prostoru EU, uresničuje načelo trajnostnega razvoja. Merila za izbiro območij so enaka za vse države članice EU in predstavljajo mrežo. Mokrišča so pomembni življenjski

prostori in so nosilec številnih »uslug«, ki jih opravljajo za naravo in človeka. Imajo pomembno vlogo v procesu kroženja vode v naravi in so naravni vodni zbiralniki, poleg tega opravljajo še druge pomembne funkcije, npr. napajanje vodonosnikov, rek in jezer, prečiščevanje vode (delujejo kot naravne čistilne naprave), obramba pred poplavami, zadrževanje usedlin in hranilnih snovi, varovanje pred erozijo in utrditev obal. So vir pitne vode in hrane, dajejo osnovo za kmetijsko pridelavo in živinorejo, so vir dobrin (rib lesa, kreme), vplivajo na okoliško mikroklimo (blažijo sušo in poleti hladijo okolico) in imajo estetsko funkcijo. Omogočajo rekreacijske dejavnosti ter so družbenega pomena in imajo izobraževalno nalogo. Ob vsem tem pa zagotavljajo tudi življenjski prostor redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst ter ohranjajo visoko biotsko raznovrstnost.

V Sloveniji je po statističnih podatkih v obdobju med leti 1952 in 1990 izginilo 40 % mokrišč (Beltram & Vogrin, 2006). Tako je bilo v letih med 1973 in 1991 melioriranih (beri izsušenih) več kot 70.000 ha, kar pomeni skoraj 3,5 % slovenskega ozemlja (Nacionalno poročilo konvencije o biloški raznovrstnosti, 1997).

Ob zadnjem poročanju Slovenije po 17. členu Direktive o habitatih (za obdobje 2001-2006), kjer Slovenija poroča o ugodnem ohranitvenem stanju vrst in habitatnih tipov s seznama omenjene direktive, se je pokazalo še posebej neugodno/slabo stanje nekaterih vrst vezanih na mokrišča.

Slovenija se lahko dejavno vključuje v evropsko in globalno delovanje za ohranjanje mokrišč in njihovih številnih "uslug", ki jih opravljajo za naravo in človeka. Za njihovo uspešno ohranjanje pa je ključno delovanje na ravni ministrstev in lokalnih skupnosti, v šolah in vsakdanjem življenju. Mokrišča bomo lahko dolgoročno ohranjali in uporabljali le, če bomo združili pri izvajanju vse ostale predpise, predvsem s področja urejanja voda, kmetijstva, ribištva in gozdarstva, ter zanje celostno poskrbeli (Novi izzivi za ohranjanje mokrišč v 21. Stoletju, 2005 Gordana Beltram).

V Sloveniji deluje več sektorjev, ki z deli narave že upravljajo. Naša zamisel je bila vključevanje tistih posebnosti delovanja v naravi, ki so potrebne za izpolnjevanje zahtev Nature 2000, v obstoječa sektorska delovanja, saj se to kaže kot najbolj učinkovit in najcenejši način za zagotavljanje zahtev EU s področja varstva narave. Glavni sektorji, ki že dolgoletno delujejo v prostoru slovenske narave, ter imajo (nekateri bolj, drugi manj) ustaljen in zakonsko podkrepjen način delovanja – sektorsko načrtovanje – so: gozdarstvo in lovstvo (Zavod za gozdove Slovenije), vodarstvo (Inštitut za vode RS), ribištvo (Zavod za ribištvo Republike Slovenije), kmetijstvo (Kmetijsko gozdarska zbornica). Strokovne inštitucije teh sektorjev smo povabili k partnerstvu pri projektu.

Program LIFE – Narava predstavlja najpomembnejši finančni mehanizem EU za področje ohranjanja narave in države članice lahko iz tega sklada črpajo izključno za področje ohranjanja narave na območjih Nature 2000.

Cilj projekta Ohranjanje in upravljanje sladkovodnih mokrišč v Sloveniji - WETMAN je obnova in izboljšanje stanja šestih slovenskih mokrišč, ki so opredeljena tudi kot območja Natura 2000. To so Pohorska barja, Zelenci, Mura-Petišovci, Planik, Vrhe in Gornji kal. Območja predstavljajo različne tipe mokrišč (visoka in nizka barja, mrvice, kale, mokrotne in poplavne travniki), ki v preteklosti niso bila neustrezno vzdrževana.

Mokrišča so eden najbolj ogroženih habitatov tudi v Sloveniji, ter hkrati nosilci ekosistemskih, kulturnih, turističnih in estetskih »uslug«, tako za naravo kot človeka. Projekti cilji so zato usmerjeni k izboljšanju oz. vzpostavitvi ugodnega stanja ohranjanosti desetih evropsko ogroženih vrst ter šestih mokriščnih habitatnih tipov, ki se pojavljajo na teh območjih.

Skozi projekt bomo

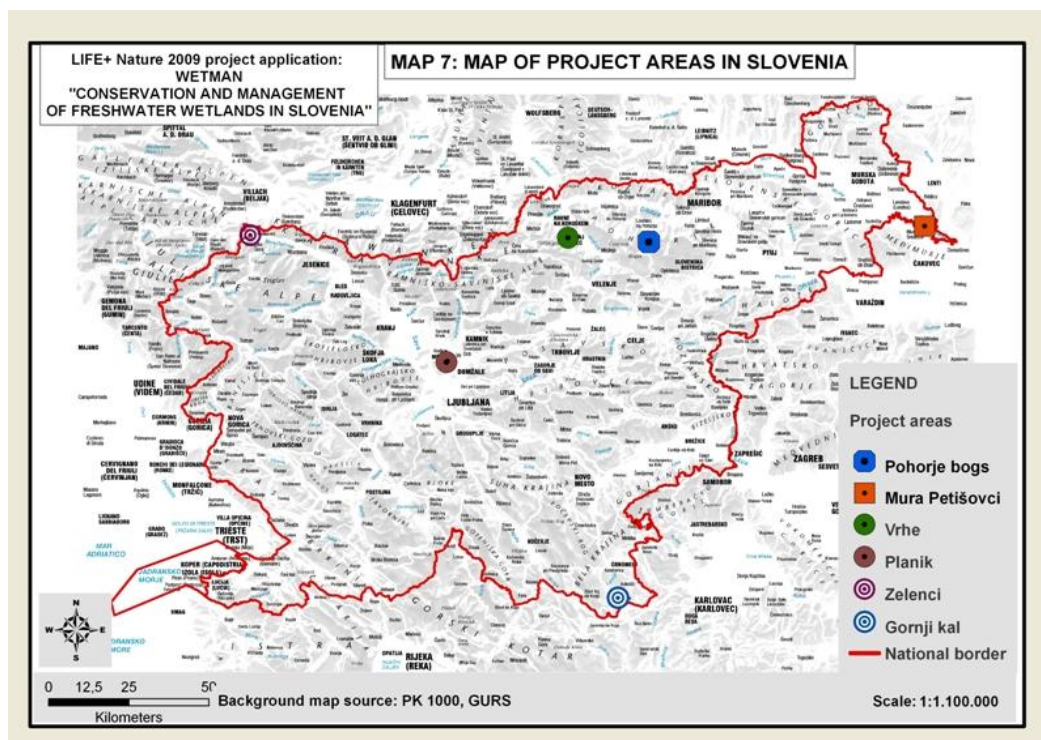
- izboljšali hidrološke razmere na Pohorskih barjih, Zelencih, Vrheh in Muri – Petišovcih,
- odstranili zarasti na vseh pilotnih območjih
- izlovili invazivne vrst rib na Gornjem kalu in Mura – Petišovcih,
- preprečevali uničevanje ogroženih habitatov ter vznemirjanje ogroženih vrst z izgradnjo usmerjenih sprehajalnih poti na Zelenci in Pohorska barja
- priprava smernic za upravljanje pilotnih območij in vključitev le teh v sektorske načrte in s tem zagotovitev trajnostnega ohranjanja pilotnih območij.

Akcije na terenu bodo podprte s komunikacijskimi akcijami na nacionalni in lokalni ravni.

Projekt bo trajal od 1. 2. 2011 - 1. 2. 2015. Vrednost projekta je 2.144.376 € in je 50% sofinanciran s strani EU (1.072.188 €) mehanizma LIFE+ narava. Zavod RS za varstvo narave je kot prijavitelj projekta k sodelovanju povabil partnerje: Inštitut za vode Republike Slovenije (IZVRS), Zavod za ribištvo Slovenije (ZZRS), Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), Občina Ruše, Občina Kranjska Gora, Radio in televizija Slovenije (RTV).

Projekt bo zagotovil šest novih delovnih mest in vložil približno 700.000 € v izvedbo konkretnih akcij na posameznih pilotnih območjih. Z izvedbo le-teh in vzpostavitvijo trajnostnega upravljanja pilotnih območij bomo pomembno prispevali k ohranjanju mokrišč v Sloveniji. Projektne aktivnosti pa bodo zagotovo pripomogle tudi izboljšanju turistične infrastrukture kot tudi lokalnemu gospodarstvu.

Life + pomaga ohranjati Slovenska mokrišča.

Območje Zelenci

Zelenci so 54 ha veliko mokrišče pri Ratečah na Gorenjskem, poznano kot izvir Save Dolinke. Posebnost in edinstvenost tega mokrišča je njegova kompleksnost in krajinska slikovitost, saj se na majhni površini nahajajo tako povirje, jezera z brbotajočimi podvodnimi izvirki, vodna okna in meandrirajoča struga kot prehodno in nizko barje z rastlinskimi in živalskimi vrstami, od katerih veljajo številne za redke in ogrožene. Območje ogroža zasipavanje s prodrom, ki ga prinesejo hudourniki iz okoliških hribov, sušenje in zaraščanje močvirja zaradi prekinjenih hidroloških tokov ob izgradnji mimoidoče ceste ter slabšanje kakovosti vode zaradi gnojenja okoliških kmetijskih površin in športno-turističnih dejavnosti v zaledju. V okviru projekta WETMAN želimo izvesti akcije, ki bodo pripomogle k dolgoročnemu ohranjanju območja - izgradnja prodnega zadrževalnika, izboljšanje hidroloških razmer s ponovno vzpostavitev prekinjene struge Save, spremljanje stanja kvalitete vode in odstranjevanje zarasti. Hkrati želimo lokalno prebivalstvo in širšo javnost obveščati o pomenu Zelencev in mokrišč.

Pripravila: Mateja Kocjan, Odnosi z javnostmi, tel: 031 617 370, e-pošta: mateja.kocjan@zrsvn.si